

*Betere **levensloop** oude dag door combinatie zorg,
pensioen en wonen?*

Amsterdam, Netspar Anniversary Meeting, 31 maart 2015
Projectgroep Wonen, Zorg en Pensioen
Niels Kortleve (voorzitter)

Stelling

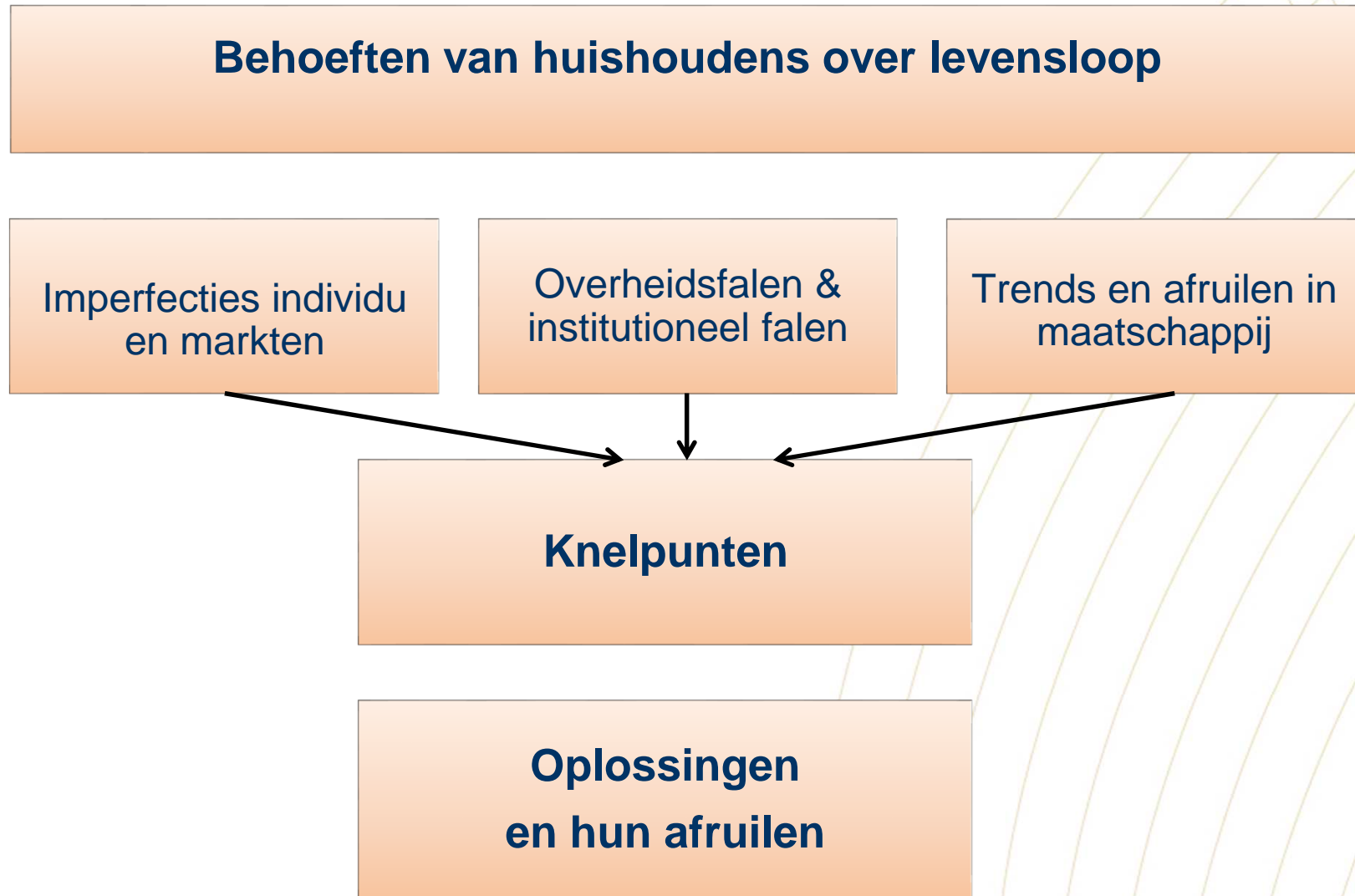
van ruilen komt huilen!

Pensioen dient als levenslange uitkering.

Integrale benadering van pensioen
over levensloop en domeinen ongewenst

Analysekader vanuit individu

Knelpunten zijn zichtbaar

Netto vervangingspercentages heterogeen

Gemiddeld, incl. eigen woning, 101% (oversparen)

30% huishoudens < 70% (ondersparen)

Onderwaarde op eigen woning

60% huizenbezitters tussen 30 en 40 jaar

Grootste problemen in werkfase en in pensioenfase

1. Nauwelijks maatwerk bij (ont)sparen
2. Besparingen illiquide
3. Kwetsbaar voor micro- en macrorisico's

Belangrijkste oorzaken

- Verplichtingen en reguleringen
- Fiscale stimulansen

Nederland strikt in levenslange annuïteit

In buitenland meer opties voor inzet pensioen voor huis, verzilveren huis en vermogensopbouw voor long term care

Twee voorbeelden afruilen

Eenmalige uitkering bij of na pensionering

Betere consumption smoothing, hogere welvaart, keuze \Leftrightarrow
selectierisico, zorgplicht

Ná pensionering: betere aansluiting op behoeften \Leftrightarrow groter
selectierisico

Maatwerk in hoogte pensioenopbouw

Minder over-/ondersparen, betere smoothing \Leftrightarrow risico

ondersparen, beroep sociale voorzieningen, complexiteit/zorgplicht

Ruilen beter dan onbenut laten

Stelling

van ruilen komt huilen!

Pensioen dient als levenslange uitkering.

Integrale benadering van pensioen
over levensloop en domeinen ongewenst

Network for Studies on Pensions, Aging and Retirement

Netspar, Network for Studies on Pensions, Aging and Retirement is a 'think tank' and knowledge network. Netspar is dedicated to promoting a wider understanding of the economic and social implications of pensions, aging and retirement. Expertise from scientific research is used to transfer knowledge through publications, events and education. With that Netspar actively contributes to the social dialogue between policy makers, scientist and the pension and insurance practitioners.